

Öt élet

Mi, akik az intenzív terápiában dolgozunk, szinte minden nap szembe-sülünk hirtelen kialakuló emberi és családi tragédiákkal, de szerencsére sikeres – sokszor már-már a csodával határos – gyógyulásokkal is. A külső szemlélő számára ez is csak egy szakma, amelyet mindig fitten, a jókedv és a gyógyítás harci szellemének folyamatos fenntartásával, fáradhatatlanul kell művelni. Kérge-sedünk, használódunk benne mi is, akik már több évtizede műveljük, de mégis: vannak olyan soha el nem felejthető, új erőt adó, az életünket meghatározó harcaink, amelyek segítik, hogy nap-mint nap újra feltöltődjön bennünk a test és a lélek. Ez egy ilyen, innentől már minden bizonnyal egész életünket meghatározó történet.

Az a pár, akik e történet főszereplői, egy éve tervezték, hogy kapcsolatukat közös gyermekkel koronázzák meg. Tizenöt hetes várandós volt az édesanya, amikor előbb a szokásosnál kifejezettebb fejfájást panaszolt, majd elveszítette az eszméletét. Szerencsére élettársa éppen otthon volt, így rövid újra-élesztést követően mentőt hívott, akik a helyi kórházba szállították. Az itt végzett vizsgálatok szerint súlyos látgyagyhártya-alatti vérzés alakult ki és az édesanyát a Debreceni Egyetem Idegsebészeti Klini-

kájára szállították. Súlyos, kiterjedt vérzése miatt sajnos csak egy a koonyaüreg belső nyomását tehermentesítő csövet tudtak behelyezni az agykamrákba, ami azonban csak átmenetileg segített és a felvételét követő 2. napon az agy működésének teljes megszűnését jelentő agyhalál alakult ki.

A kezelés első két napjában a terápia homlokterében az édesanya volt, az ő életéért küzdöttünk, de figyelniünk kellett arra is, hogy a magzat életkilátásai sem sérülhessenek. A család folyamatosan mellettünk volt. Amikor szembe-sülünk kellett azzal a ténnyel, hogy az édesanya életén már nem tudunk segíteni, újra ellenőriztük a magzat állapotát az anyaméhben, és a vizsgálatok azt mutatták, hogy a magzat a terhességi kornak megfelelően, egészségesen fejlődik. Ez egy olyan helyzet volt, amelyben a továbbiakról mindenképpen a család bevonásával kellett döntenünk. Hosszas beszélgetés során elmondtuk, hogy az édesanyán nem tudunk már segíteni, a magzat ugyanakkor egészséges. El kellett mondanunk azt is, hogy a nemzetközi irodalomban is csak két olyan esetet ismerünk, amelyben a hasonló, korai terhességből származó magzat megszületett és az elkövetkező várhatóan 3-4 hónap során számos veszély leselkedik rá. Meg-

próbáltuk világossá tenni a család előtt, hogy bár minden tőlünk telhetőt igyekszünk megtenni, nem tudjuk garantálni, hogy a gyermek élve és egészségesen megszületik. Fantasztikus család volt, akik miközben szeretett hozzátartozójuk, az édesanya már halott volt, a méhében növekvő magzat megmaradása mellett tették le a voksot. (Meg kell jegyezzük, titkon a kezelőszemélyzet valamennyi tagja is ezért szurkolt, hiszen amennyiben más döntés született volna, el kellett volna zárunk az édesanya lélegeztető gépét, ami a magzat fulladásos halálához vezetett volna).

Az innen következő 90 nap legfontosabb értéke mindannyiunk számára az volt, hogy megtapasztalhattuk: egy közös küzdelem mennyire képes mindenkiből kihozni a jót és mennyire képes megsokszorozni a munkatársak energiáit. Összesen 11 szakma legalább 100 képviselője tette hozzá a magáét nap mint nap ahhoz, hogy a magzat szépen fejlődjön. Minden napi vizit végén az volt az újabb erőt adó esemény, hogy ráhelyeztük az ultrahang fejet az édesanya hasára és figyeltük, milyen intenzíven mozog a magzat. Szükség volt erre, hiszen egy agyhalott test táplálása, fertőzésektől való védelme, a fertőzések kezelése, a szövődmények megelőzése és az ápolás mind a nővéreket, mind az orvosokat nagy próbatétel elé állította. A három hónap alatt azonban valahogyan mindig új erőre kapott ez a csapat, ráadásul ez a

közös küzdelem soha nem látott módon összekovácsolt bennünket. Amikor a 20. terhességi hét körül megtudtuk a magzat nemét, a nővérek maguk kezdeményezték a családnál, hogy adjanak a magzatnak nevet, hogy az ápolási folyamat során tudjanak nevével szólítva beszélni hozzá, hiszen az édesanya szívverése mellett minden egyéb hangingeret, amely egy magzatot ér, nekünk és a családnak kellett biztosítanunk.

Így utólag már keveset és nem szívesen emlékezünk vissza az orvosi és ápolási kihívásokra, amelyek a 90 nap alatt érték bennünket, a közös harc és a siker annyira átírja az emberben ezt az időszakot. Pedig amikor a 21. héten az édesanya testében vérmérgezés alakult ki, hirtelen megkérdőjeleződött, hogy sikeres lesz-e a küzdelem. Ahhoz ugyanis, hogy a magzatnak reális, jó esélyei legyenek az egészséges túlélésre, legalább a 26. terhességi hétig ki kellett tolnunk a megszületés időpontját. Valahogy átvészeltük ezt is. Egyikünk úgy fogalmazta meg „a gyermek is az életet választotta”. Ki-ki hozzátette a maga szakmai és spirituális tevékenységét, így jutottunk el a 27. hétig. Ekkorra már világossá vált, hogy a szépen fejlődő és rendkívül aktívan mozgó magzat az édesanya hasi ereit olyan intenzíven nyomja, hogy kérdéses volt, vajon az anyai keringést ilyen körülmények között fenn tudjuk-e tartani. Meg kellett hát tervezzük a gyermek császármet-

széssel történő kiemelését. Szülészek, újszülött-gyógyászok, intenzívesek, idegsebészek közösen ültünk le, hogy megtervezzük a „szülést”. Át kellett gondolnunk, hogyan és hol tudjuk a császármetszést és a kiemelt gyermek első ellátását leginkább biztonságosan megszervezni.

Azon a napon, amikor a beavatkozást terveztük, a leváltott éjszakás nővérek, az előző napi ügyeletes orvosok mind-mind bent maradtak. A műtőben és a műtő folyosóján, az ablakon kívülről legalább ötvenen várták, hogy kiemeljék a magzatot. Amikor Török Olga szülész docens asszony a császármetszés során kiemelte és 1-2 másodpercre felmutatta a gyermeket, ki-ki vérmérséklete szerint nevetésben, vagy sírásban tört ki. Felejthetetlen pillanat volt!

A nagy örömből azonban ez után vissza kellett zökkennünk abba a ténybe, hogy a 90 napja agyhalott édesanyát most már jogilag is halottnak kellett nyilvánítsuk. Számunkra is nehéz volt, de igazán nagy teher elé a családot állította ez. Más esetekben 1-2 nappal az agyhalál beállta után – ha az illető életében nem tett tiltakozó nyilatkozatot, – a szerveit szervátültetési célból eltávolítják és felhasználják. Az orvosi szakirodalomban azonban arra még a világon nem volt példa, hogy 90 napos szervtámogató kezelést követően szerveket ültettek volna át. Amikor az édesanya szerveit megvizsgáltuk, kiderült, hogy a hosszas kezelés

alatt a szervek működése – az elhalt agy kivételével – teljesen megtartott volt, így azok átültetésre alkalmasak. Noha a jogszabályok szerint ez nem lett volna kötelező, a családdal a 90 nap alatt kialakult rendkívül szoros érzelmi kapcsolat miatt megkérdeztük tőlük, van-e kifogásuk a szervek átültetése ellen. A második fantasztikus döntésüket hozták meg néhány perc alatt, és az agyhalott édesanya testéből származó öt szerv – a világon egyedülálló módon – 4 emberbe került beültetésre 92 nappal a szervtámogató kezelés megkezdése után.

Azt gondolom, hogy e történetnek mindannyiunk számára, akik részt vettünk benne, egy életre szóló üzenete van. Beszélhetünk ugyan világraszóló szakmai bravúrról is, de azt is elhomályosítja az a jóság, az a szeretet és összefogás, amelyet a család és az egészségügyi csoport felmutatott. Mint ahogy az is, ahogyan a nyilvánosságra hozatalt követően a nemzetközi közvélemény kommentjeiből is kiderült: az emberek meghatározó többségéből meghatódást váltott ki ez a történet.

A gyermek idestova 1 éve jött világra, édesapjával és nagyszüleiével él, minden szempontból egészségesen fejlődik. Fájdalmas párhuzam, hogy gyakorlatilag ugyanebben az időben, Texasban bizonyos Marlise Munoz agyhalott édesanya lélegeztető gépről való levételéért kezdte meg jogi harcát a férje, a magzat édesapja.

A teresség 24. hetében bírósági döntés alapján kötelezték a kórházat

a lélegeztetőgép elzárásra.

Molnár Csilla – Fülesdi Béla

Elnöki beszámoló az MTA Debreceni Területi Bizottságának 2013. évi munkájáról^{*)}

Tisztelt Közgyűlés!

Hölgyeim és Uraim!

Az MTA Debreceni Területi Bizottságának történetében a mögöttünk hagyott esztendő – a korábbiakhoz hasonlóan – igen változatos és eseménydús, rendezvényekben gazdag időszak volt. Beszámolóm elején Széchenyi István egy mondatához szeretnék kapcsolódni, ő ezt írta egy helyen: „Egyedül tiszta fogalmak alapján fejlődhetnek ki az emberi jólét”. E mélyen igaz gondolat jegyében, a tiszta fogalmak kialakítása érdekében működik a tudomány, s éppen annak érdekében, hogy az emberi jólét megteremtődjön. Így és ezt a célt szolgálja a Magyar Tudományos Akadémia, s e cél érdekében igyekeznek munkálkodni a regionális bizottságok is, amelyeknek küldetése, hogy a tudományos munkát a régióban támogassák, szervezését elősegítsék, az együttműködés különböző formáit kínálják fel mindazoknak a kutatóknak, akik ezt igénylik. Elmúlt évi munkánkról is ennek a gondolatnak a jegyében célszerű szólnunk, ezért a

DAB tevékenységének 2013. évi legfontosabb eseményeit számba véve mérjük fel azokat a lehetőségeket és adottságokat, amelyek között regionális bizottságunk működhetett.

Ha területi bizottságunk létszámát és tudományos minősítési arányait tekintjük, akkor látjuk, hogy Budapest után régióknak a legnagyobb tudományos potenciállal rendelkezik: az MTA köztestületi tagjainak száma kb. 16000, ebből régiókba tartozik 1264 fő, akadémikusaink száma most 28. S itt engedjék meg, hogy egy szomorú kötelességemnek tegyek eleget. Az elmúlt évben régióknak két akadémikusát, nemzetközi rangú professzort veszítette el Görömbei András és Szegedi Gyula személyében, reprezentatív munkásságukkal mindketten az MTA és ezen belül a DAB tudományos tevékenységét öregbítették. Temetésükön sokan részt vettünk, emléküket tisztelettel megőrizzük, s bízunk abban, hogy kiemelkedő tudományos munkásságuk, emberi példájuk és az MTA debreceni területi régiójában kifejtett tudományos szervező tevékenységük folytatókra talál a fiatalabb nemzedékben.

^{*)} Elhangzott a MTA Debreceni Területi Bizottságának 2014. február 26-án tartott közgyűlésén